

Nationella trygghetsundersökningen – uppföljningsintervjuer 2025

En redovisning av omständigheter kring brottshändelser

NTU Kortanalys
2026:3

brå

Författare: Aurora Isufi

urn:nbn:se:bra-1308

ISSN 1100-6676

© Brottsförebyggande rådet 2026

Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon: 08-527 58 400, e-post: registrator@bra.se, www.bra.se

Innehåll

Sammanfattning	3
Omständigheter kring brottshändelsen	3
Inledning	5
Urval och metod.....	5
Resultat	6
Resultatredovisning på händelsenivå.....	6
Tolka resultaten	6
Misshandel.....	7
Hot	10
Sexualbrott.....	14
Rån	17
Referenser.....	20
Bilagor	21
Bilaga 1 Metod	21
Bilaga 2 Definition av brottstyper	28
Bilaga 3 Frågor i uppföljningsintervjuerna för NTU	29
Bilaga 4 Internt bortfall	32

Sammanfattning

Den här kortanalysen omfattar en översikt av resultat från uppföljningsintervjuerna till Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2025. Intervjuerna gjordes med ett urval av personer i åldrarna 16–84 år som i enkätundersökningen för NTU 2025 uppgett att de hade utsatts för brott under 2024. Syftet med intervjuerna är att få fördjupad kunskap om omständigheter kring utsattheten för olika typer av brott.

Uppföljningsintervjuer har genomförts i sin nuvarande form varje år sedan 2019. De resultat som presenteras i den här kortanalysen gäller brottstyperna¹ misshandel, hot, sexualbrott² och rån, och beskriver olika omständigheter kring de brottshändelser som personer i åldrarna 16–84 år uppgett att de utsattes för under 2024.

Omständigheter kring brottshändelsen

Gärningspersonens kön

Gärningspersonen var en man i majoriteten av brottshändelserna 2024, oavsett vilken av brottstyperna misshandel, hot, sexualbrott eller rån som studeras. Störst är andelen vid sexualbrott mot kvinnor.

Gärningspersonens ålder

En stor andel av brottshändelserna under 2024 begicks av en gärningsperson under 35 år. Vid misshandel, hot och rån var det vanligast att män utsatts av en gärningsperson i åldern 18–34 år. När kvinnor utsattes för misshandel var det vanligast att gärningspersonen var 17 år eller yngre och vid sexualbrott var det i stället vanligast att gärningspersonen var 18–34 år. Sett till hot mot kvinnor var gärningspersonen 35–64 år i mer än hälften av fallen. För samtliga brottstyper är det mycket ovanligt med en gärningsperson som var 65 år eller äldre.

Relation till gärningspersonen

Gärningspersonen var oftast en okänd person när män utsattes för misshandel, hot eller rån 2024. Det var också fallet när kvinnor utsattes för hot eller sexualbrott, medan när kvinnor utsattes för misshandel var gärningspersonen i stället oftast en vän eller bekant.

¹ I NTU har frågorna till stor del formulerats efter den juridiska definitionen av ett visst brott. Dock bygger enkätsvaren enbart på respondenternas egna uppfattning av vad som skett. De begrepp som används i rapporten är därmed inte nödvändigtvis synonyma med hur man juridiskt sett ser på ett visst brott.

² Observera att sexualbrott innefattar ett brett spektrum av brott – alltifrån lindrigare brott såsom kränkande sexuella kommentarer till mycket allvarliga brott såsom våldtäkt. För mer information se bilaga 2.

Alkohol- eller drogpåverkan

Det var 2024 vanligare att gärningspersonen inte var påverkad av alkohol eller någon drog än att gärningspersonen var det för hot eller misshandel, oavsett om den utsatta var en kvinna eller man.

Sett till sexualbrott mot kvinnor var det något vanligare att gärningspersonen inte var påverkad än att gärningspersonen var det. Vid rån som män utsatts för var det i princip lika vanligt att gärningspersonen var påverkad som att personen inte var det. Vidare var andelen händelser där den utsatta uppger att de inte vet om gärningspersonen var påverkad eller inte störst vid rån och hot mot män.

Typ av brottsplats

Majoriteten av rån mot män skedde på en allmän plats, likaså en majoritet av hoten mot män. Även när kvinnor utsattes för hot eller sexualbrott skedde det oftast på en allmän plats. När män utsattes för misshandel var det ungefär lika vanligt att brottet skedde på allmän plats eller arbetet eller i skolan. När kvinnor utsattes för misshandel var det lika vanligt att brottsplatsen var en bostad, arbetet eller i skolan.

Anmälningbenägenhet

De flesta brottshändelserna under 2024 uppges inte ha anmälts till polisen. Anmälningbenägenheten var störst vid rån bland män, medan minst andel polisanmälda händelser syns när kvinnor utsattes för sexualbrott. Andelen polisanmälda händelser av hot var större när den utsatta var en man än när den utsatta var en kvinna. Vad det gäller anmälningbenägenheten vid misshandel syns inga skillnader mellan könen 2024.

Inledning

Den här kortanalysen syftar till att redovisa ett urval av resultaten från de uppföljningsintervjuer som genomfördes inom ramen för Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2025. För att kunna studera resultat för flera år redovisas även resultat från uppföljningsintervjuerna till NTU 2019–2025 i kortanalysens tabellbilaga NTU uppföljningsintervjuer 2019–2025, som kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se.

Syftet med uppföljningsintervjuerna är att få fördjupad kunskap om omständigheterna kring olika typer av brott. Det är inte alla brottstyper och brottsutsatta som ingår i uppföljningsintervjuerna. I stället har telefonintervjuer gjorts med ett urval av de personer som i enkätundersökningen till NTU uppgett att de utsatts för ett eller flera av brottstyperna misshandel, hot, sexualbrott och rån under föregående kalenderår (2024), och som uppgett sitt telefonnummer för vidare kontakt.

Eftersom alla brott inte kommer till polisens kännedom kan den här kortanalysen bidra med ytterligare kunskap om omständigheter kring utsatthet för dessa brott. Kunskapen från uppföljningsintervjuerna kan hjälpa rättsväsendet med vilka brottsförebyggande och brottsbekämpande åtgärder som behöver prioriteras.

Urval och metod

Urvalet till uppföljningsintervjuerna 2025 var 2 500 personer, varav 2 017 deltog i telefonintervjuerna. Dessa personer fick svara på olika frågor om enskilda brottsändelser de utsatts för under 2024. I de fall personen utsatts för fler än en (1) händelse under 2024 ställdes det frågor om maximalt 3 händelser.

En övergripande beskrivning av metoden för uppföljningsintervjuerna till NTU 2025 finns i bilaga 1. För den som är intresserad av en mer detaljerad beskrivning av undersökningens genomförande samt den kvalitetsbedömning av datamaterialet som gjordes i samband med uppföljningsintervjuerna 2019 hänvisas till en tidigare publicerad kortanalys (Brå 2020).

Resultat

I det här kapitlet redovisas resultaten från uppföljningsintervjuerna 2025, och de avser utsatthet för brott under 2024. Resultaten beskriver olika omständigheter vid utsatthet för misshandel, hot, sexualbrott och rån. De omständigheter som redovisas är:

- gärningspersonens kön och ålder
- den utsattas relation till gärningspersonen
- om gärningspersonen var påverkad vid tillfället
- vilken typ av plats brottet skedde på
- andelen händelser som uppges ha anmälts till polisen.³

Fokus för resultatredovisningen är att beskriva mönster och eventuella nivåskillnader kring omständigheterna vid de brottstyper som undersökts.⁴ Resultat från uppföljningsintervjuerna 2019–2024 redovisas även i den här kortanalysens tabellbilaga, som kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se.

Resultatredovisning på händelsenivå

Redovisning av resultaten görs på händelsenivå, vilket innebär att resultaten beskriver andelen brottsändelser. Så långt det är möjligt är resultaten uppdelade på om händelserna drabbade män eller kvinnor.⁵ Det innebär att sexualbrott mot män samt rån mot kvinnor inte redovisas, eftersom antalet händelser är för få.⁶ Resultaten som handlar om gärningspersonen avser alltid en (1) gärningsperson per händelse.

Vidare sker redovisningen av olika omständigheter kring brottsändelserna i huvudsak av sammanslagna svarsalternativ, där två eller fler svarsalternativ har slagits ihop. Som ett exempel är redovisningen av brottsplatsen Bostad en sammanslagning av svarsalternativen: I din egen bostad, I en bostad som tillhörde den som utsatte dig och Någon annans bostad.

Tolka resultaten

Vid tolkning av resultaten är det viktigt att ta hänsyn till att uppföljningsintervjuerna i NTU är behäftade med vissa osäkerheter som påverkar dess tillförlitlighet. Det handlar

³ I bilaga 3 redovisas de intervjufrågor som ligger till grund för resultaten.

⁴ Skillnader som lyfts fram i rapporten är inte nödvändigtvis statistiskt säkerställda.

⁵ Avser juridiskt kön.

⁶ Resultat redovisas enbart om antalet händelser i materialet uppgår till minst 100. Gränsen har dragits för att 1 procent ska motsvara minst en händelse.

bland annat om att det enbart är ett urval av brottsutsatta personer och brottshändelser som ingår samt att alla inte svarar på undersökningen, så kallat externt bortfall. Det kan medföra en snedvridning av resultaten. För att minska risken för snedvridning, och för att resultaten ska bli så tillförlitliga som möjligt, används vikter vid framtagandet av resultaten som kompenserar för bortfallet. Se bilaga 1, avsnittet Begränsningar och tolkning av resultatet.

Dock finns det andra osäkerhetskällor som vikterna inte kan ta hänsyn till, exempelvis mätfel. Eftersom intervjuerna besvaras av individer påverkas resultaten exempelvis av vad individerna har för uppfattning och minnesbild av händelsen samt deras vilja att berätta om sin utsatthet. Det kan leda till över- eller underrapportering i olika grad. Exempelvis är det sannolikt vanligare med underrapportering vad det gäller brott som anses särskilt integritetskränkande, eller där gärningspersonen är en närstående.

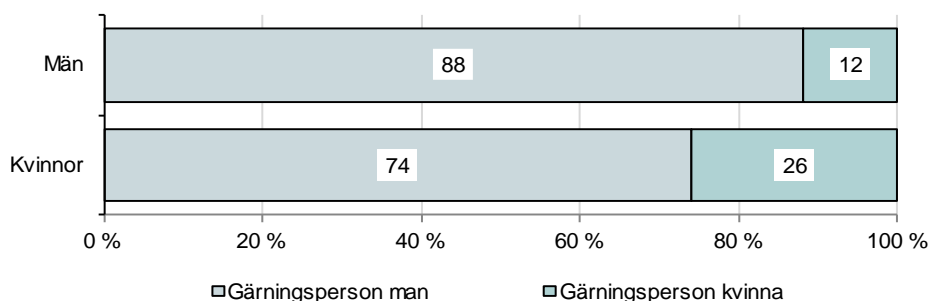
Sammanfattningsvis bör resultaten inte tolkas som exakta nivåer, utan som en indikator sett till mönstren i omständigheterna vid dessa brottstyper. Vidare bör jämförelser mellan enstaka år tolkas med försiktighet eftersom resultaten baseras på ett relativt litet underlag och risken för att slumpmässiga variationer har en inverkan på resultaten därmed är större.

Misshandel

Gärningspersonens kön vid misshandel

Gärningspersonen uppges ha varit en man i majoriteten av de misshandelshändelser som såväl män (88 %) som kvinnor (74 %) utsattes för 2024. Att gärningspersonen var en kvinna var fallet i 12 procent av händelserna som män utsattes för, och 26 procent av händelserna som kvinnor utsattes för. Samtliga år (2018–2024) har majoriteten av händelserna begåtts av en man. Se tabell 1 i tabellbilagan.

Figur 1. Gärningspersonens kön vid misshandel 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, särredovisning utifrån de utsattas kön.

Gärningspersonens ålder vid misshandel

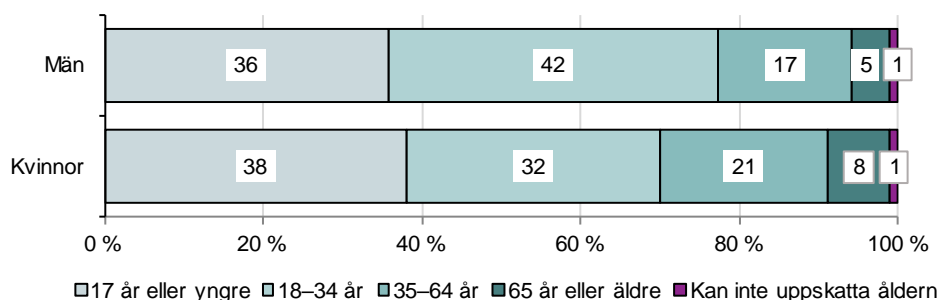
Störst andel av misshandelshändelserna mot män 2024 begicks av en gärningsperson i åldern 18–34 år (42 %), följt av en gärningsperson i åldern 17 år eller yngre (36 %). Vid

misshandel mot kvinnor var det vanligast att utsättas av en gärningsperson i åldern 17 år eller yngre (38 % av händelserna), följt av gärningsperson i åldern 18–34 år (32 % av händelserna). Andelen händelser som begicks av gärningsperson i åldern 35–64 år var 17 procent när män utsattes, respektive 21 procent när kvinnor utsattes.

Minst vanligt var det att gärningspersonen var 65 år eller äldre (5 % av händelserna mot män respektive 8 % av händelserna mot kvinnor). I 1 procent av fallen kunde varken män eller kvinnor utsatta för misshandel uppskatta gärningspersonens ålder.

Studeras resultaten för flera år (2018–2024) framgår det att vid misshandel mot män är det vanligast att gärningspersonen var 18–34 år, se tabell 5 i tabellbilagan. Vid misshandel mot kvinnor framkommer inget tydligt mönster, eftersom fördelningen av gärningspersonens ålder har varierat mellan åren.

Figur 2. Gärningspersonens ålder vid misshandel 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, särredovisning utifrån de utsattas kön.

Relation till gärningspersonen vid misshandel

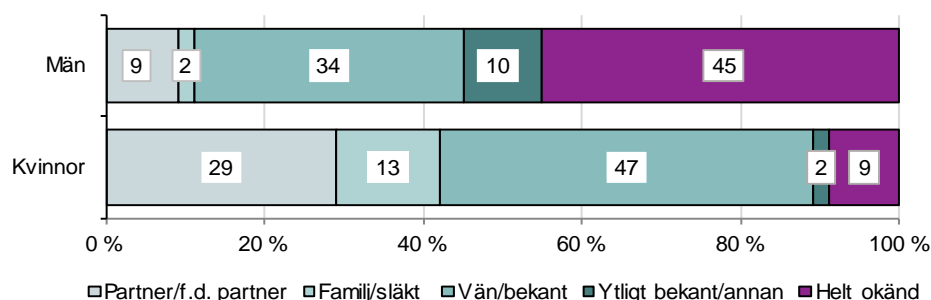
Under 2024 uppges 45 procent av händelserna som män utsattes för ha begåtts av någon som var helt okänd för den utsatta, vilket skiljer sig från de händelser som kvinnor utsattes för, där 9 procent uppges ha begåtts av en okänd person.

Näst vanligast när män utsattes var att gärningspersonen var en vän eller bekant (34 %), vilket i stället var den vanligaste relationen till gärningspersonen när kvinnor utsattes (47 %). Vidare utsattes kvinnor i större utsträckning av en partner eller före detta partner jämfört med män (29 respektive 9 % av händelserna).

Att gärningspersonen var en ytligt bekant eller annan var fallet i 10 procent av händelserna när män utsattes, och 2 procent av händelserna när kvinnor utsattes. Att gärningspersonen var en familjemedlem eller släkting var vanligare när den utsatta var en kvinna jämfört med en man (13 respektive 2 % av händelserna).

Studeras flera år (2018–2024) framgår det att kvinnor oftast utsätts för misshandel av en vän eller bekant, alternativt av en partner eller före detta partner, medan män oftast utsätts av en okänd person. Se tabell 9 i tabellbilaga.

Figur 3. Relation till gärningspersonen vid misshandel 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, särredovisning utifrån de utsattas kön.

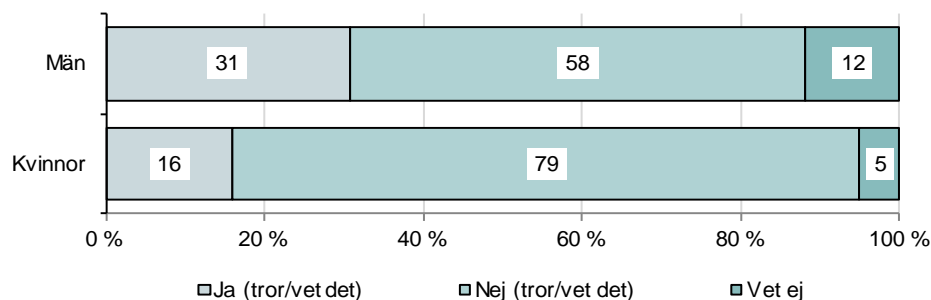

Alkohol- eller drogpåverkan vid misshandel

Under 2024 var det vanligare att män och kvinnor utsatta för misshandel uppgav att de tror eller vet att gärningspersonen inte var påverkad av alkohol eller någon drog (58 respektive 79 %), jämfört med att gärningspersonen var påverkad (31 respektive 16 %). Andelen händelser där den brottsutsatta inte vet om gärningspersonen var påverkad eller inte är 12 procent när män utsattes, och 5 procent när kvinnor utsattes.

Sett till de händelser som kvinnor utsatts för har det under hela perioden (2018–2024) varit vanligare att gärningspersonen inte var påverkad än att personen var det, se tabell 13 i tabellbilagan. Inget tydligt mönster framgår när resultaten för män studeras för flera år.

Figur 4. Om gärningspersonen var påverkad av alkohol eller någon drog vid misshandel 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, särredovisning utifrån de utsattas kön.

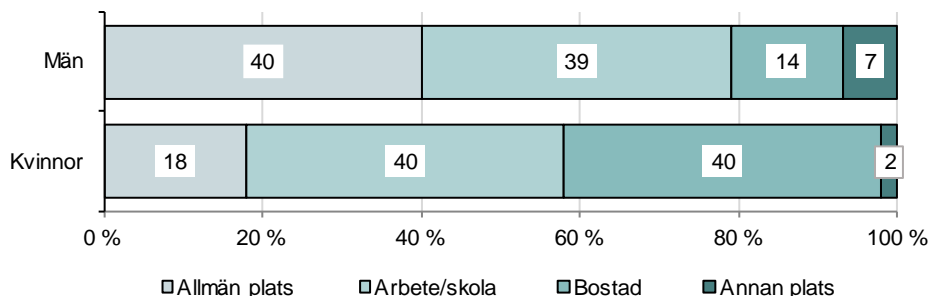
Typ av brottsplats vid misshandel

Under 2024 var det ungefär lika vanligt att män utsattes för misshandel på allmän plats (40 % av händelserna) som på arbetet eller i skolan (39 % av händelserna). Minst vanligt var det att det skedde i en bostad (14 % av händelserna).

Att misshandeln skedde i en bostad eller på arbete eller i skolan var den vanligaste platsen när kvinnor utsattes (40 % vardera). Andelen händelser som kvinnor utsattes för på en allmän plats var 18 procent. Andelen händelser som uppges ha skett på någon annan plats var 7 procent när män utsattes, och 2 procent när kvinnor utsattes.

Fördelningen av brottsplatser under 2024 följer i stort sett samma mönster som tidigare år (2019–2023)⁷, men med vissa årliga variationer. Se tabell 17 i tabellbilagan.

Figur 5. Typ av brottsplats vid misshandel 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, särredovisning utifrån de utsattas kön.

Anmälningbenägenheten vid misshandel

Majoriteten av misshandelshändelserna under 2024 anmäldes inte till polisen, och det gäller oavsett om den utsatta var en man eller en kvinna. Andelen händelser som anmäldes till polisen var 22 procent när män utsattes och 23 procent när kvinnor utsattes, se tabell 21 i tabellbilagan. Även tidigare år (2018–2023) har en större andel av händelserna inte polisanmälts.

Avslutande kommentarer om misshandel

Resultaten vad det gäller omständigheterna vid misshandel 2024 visar att gärningspersonen var en man i majoriteten av händelserna, oavsett den utsattas kön. Gärningspersonen var oftast i åldern 18–34 år om den utsatta var en man, och 17 år eller yngre om den utsatta var en kvinna.

Män utsattes ungefär lika ofta på en allmän plats som på arbetet eller i skolan. Vanligast var att män utsattes av någon för dem helt okänd person. När kvinnor utsattes var det i stället vanligast att gärningspersonen var en vän eller bekant, följt av en partner eller före detta partner, och att misshandeln skedde i en bostad eller på arbete eller i skolan. Det var vanligare att gärningspersonen inte var alkohol- eller drogpåverkad än att gärningspersonen var det, oavsett den utsattas kön.

Hot

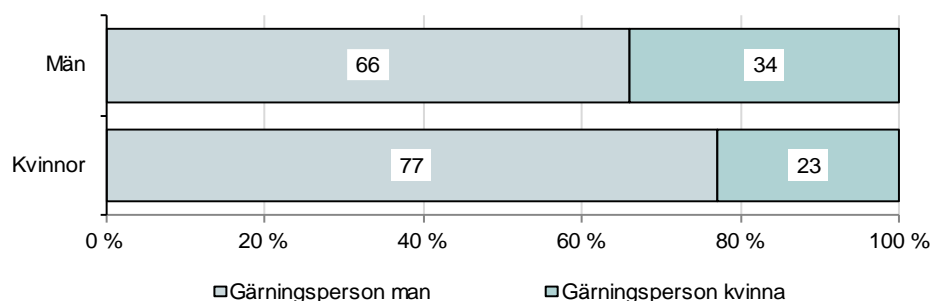
Gärningspersonens kön vid hot

Majoriteten av hoten 2024 begicks av en manlig gärningsperson, 66 procent av händelserna när män utsattes och 77 procent när kvinnor utsattes. Andelen händelser

⁷ Frågan om vilken typ av plats som brottshändelsen inträffade på gjordes om inför uppföljningsintervjuerna för NTU 2020 (avser utsatthet under 2019). Därmed redovisas enbart resultat för utsatthet under 2019–2024.

där gärningspersonen var en kvinna var 34 procent när den utsatta var en man, och 23 procent när den utsatta var en kvinna. Samma mönster framkommer även tidigare år (2018–2023), se tabell 2 i tabellbilagan.

Figur 6. Gärningspersonens kön vid hot 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, särredovisning utifrån de utsattas kön.

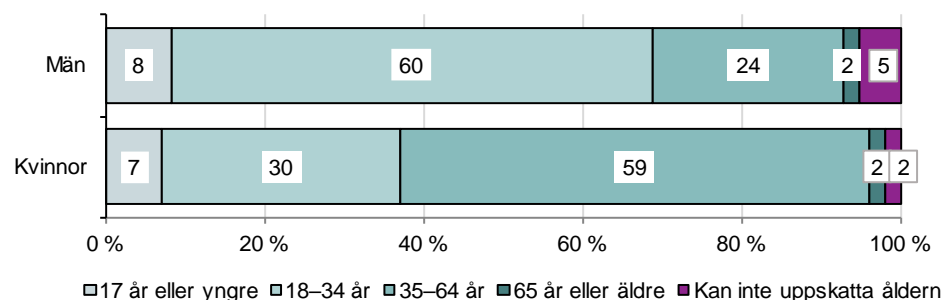
Ålder på gärningspersonen vid hot

Över hälften (60 %) av hoten som män utsattes för 2024 uppges ha begåtts av en gärningsperson i åldern 18–34 år, och ungefär en fjärdedel (24 %) av en gärningsperson i åldern 35–64 år. Sett till de hot som kvinnor utsattes för var gärningspersonen 35–64 år i 59 procent av händelserna, och 18–34 år i 30 procent av händelserna.

Både när män och kvinnor utsattes för hot var det mindre vanligt att gärningspersonen var 17 år eller yngre (8 % av händelserna mot män respektive 7 % av händelserna mot kvinnor). Minst vanligt var det att gärningspersonen var 65 år eller äldre, det gäller 2 procent av hoten mot män respektive kvinnor. I 5 procent av händelserna kunde männen inte uppskatta gärningspersonens ålder, medan motsvarande andel bland kvinnorna var 2 procent.

Sett över tid (2018–2024) har det generellt varit vanligast att gärningspersonen varit 18–34 år, följt av 35–64 år när män utsatts, medan bland kvinnor har det över lag varit vanligast att gärningspersonen var 35–65 år. Se tabell 6 i tabellbilagan.

Figur 7. Gärningspersonens ålder vid hot 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, särredovisning utifrån de utsattas kön.

Relation till gärningspersonen vid hot

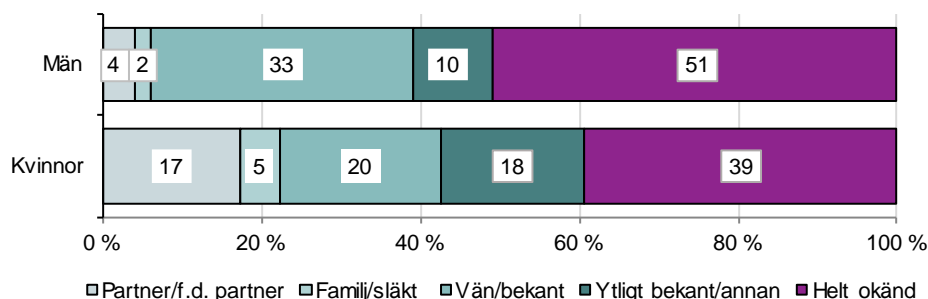
Vid de hot som män och kvinnor utsattes för 2024 var gärningspersonen oftast en helt okänd person – dock var det vanligare när den utsatta var en man än när den utsatta var en kvinna (51 jämfört med 39 % av händelserna).

När män utsattes för hot uppges 33 procent av händelser ha begåtts av en vän eller bekant, följt av en ytlig bekant eller annan (10 %), och en partner eller före detta partner (4 %). Minst vanligt var det att gärningspersonen var en familjemedlem eller släkting (2 % av händelserna).

När kvinnor utsattes var relationen till gärningspersonen en vän eller bekant i 20 procent av händelserna, ytligt bekant eller annan i 18 procent och en partner eller före detta partner i 17 procent av händelserna. Minst vanligt när kvinnor utsattes var det att gärningspersonen var en familjemedlem eller släkting (5 % av händelserna).

Samtliga år (2018–2024) har det varit vanligast att gärningspersonen varit helt okänd, oavsett den brottsutsattas kön. Andelen har dock genomgående varit större bland män än bland kvinnor, se tabell 10 i tabellbilagan.

Figur 8. Relation till gärningspersonen vid hot 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, särredovisning utifrån de utsattas kön.

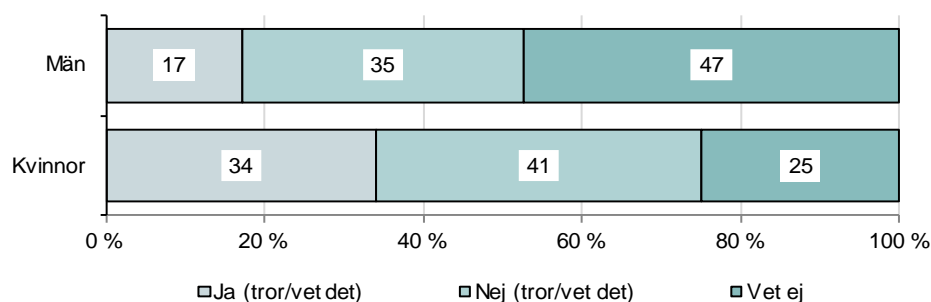

Alkohol- eller drogpåverkan vid hot

Det var vanligare att gärningspersonen inte var påverkad av alkohol eller någon drog än att personen var det när män utsattes för hot 2024 (35 jämfört med 17 %). När kvinnor utsattes var det också vanligare att gärningspersonen inte var påverkad än att personen var påverkad (41 jämfört med 34 %). I en stor andel av händelserna visste den utsatta inte om gärningspersonen var påverkad eller inte (47 % bland män respektive 25 % bland kvinnor).

Under hela perioden (2018–2024) har det både för män och kvinnor varit vanligare gärningspersonen inte varit påverkad än att personen var det, med undantag för 2020 för kvinnor och 2023 för män då det var tvärtom. Se tabell 14 i tabellbilagan.

Figur 9. Om gärningspersonen var påverkad av alkohol eller någon drog vid hot 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, särredovisning utifrån de utsattas kön.

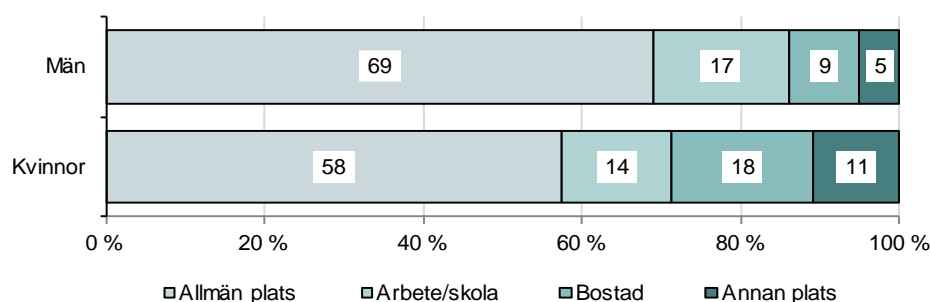
Typ av brottsplats vid hot

Den vanligaste brottsplatsen⁸ vid hot 2024 var en allmän plats, oavsett den brottutsattas kön. Dock är andelen större när den utsatta var en man än när den utsatta var en kvinna (69 jämfört med 58 %). Näst vanligast var det att män utsattes för hot på arbetet eller i skolan (17 % av händelserna), motsvarande andel för kvinnor var 14 procent.

När kvinnor utsattes var den näst vanligaste brottsplatsen i stället en bostad (18 % av händelserna), något som var mindre vanligt när män utsattes (9 % av händelserna). Andelen händelser som skedde på en annan plats bland män var 5 procent, respektive 11 procent bland kvinnor.

Allmän plats har varit den vanligaste brottsplatsen vid hot mot kvinnor under hela perioden (2019–2024)⁹ och under nästan hela perioden när det gäller hot mot män. Se tabell 18 i tabellbilagan.

Figur 10. Typ av brottsplats vid hot 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, särredovisning utifrån de utsattas kön.

⁸ Frågan om typ av brottsplats ställs bara vid de händelser där gärningspersonen uppges ha varit fysiskt närvarande. Gärningspersonen uppges ha varit fysiskt närvarande vid 49 procent av händelserna som män utsattes för, respektive 68 procent av händelserna som kvinnor utsattes för, 2024.

⁹ Frågan om vilken typ av plats som brottshändelsen inträffade på gjordes om inför uppföljningsintervjuerna för NTU 2020 (avser utsatthet under 2019). Därmed redovisas enbart resultat för utsatthet under 2019–2024.

Anmälningssbenägenheten vid hot

De flesta hot 2024 polisanmälades inte. När den utsatta var en man uppges 37 procent av händelserna ha anmälts till polisen. När det var en kvinna som utsattes var andelen 21 procent. Se tabell 22 i tabellbilagan.

Andelen polisanmälda hot mot män har legat runt 20 procent under perioden 2018–2023, men ligger på en högre nivå 2024. Andelen polisanmälda hot mot kvinnor har varierat något mer under åren, mellan 19 och 35 procent.

Avslutande kommentarer om hot

Sammantaget visar resultaten att majoriteten av de hot som män och kvinnor utsattes för under 2024 begicks av en man. Gärningspersonen var också oftast en okänd person, och brottsplatsen en allmän plats, även om det i båda fallen gäller en större andel av händelserna när män utsattes än när kvinnor utsattes.

Vad det gäller gärningspersonens ålder utsattes män oftare av någon i åldern 18–34 år, medan kvinnor oftast utsattes av en person i åldern 35–64 år.

Av de hot som män och kvinnor utsattes för under 2024 var det vanligare att gärningspersonen inte var påverkad av alkohol eller någon drog än att gärningspersonen var det.

Sexualbrott

Resultaten över omständigheterna kring sexualbrott redovisas enbart för kvinnor, eftersom antalet händelser bland män är för litet för att redovisas. Observera att sexualbrott innefattar ett brett spektrum av brott – alltifrån lindrigare brott, såsom kränkande sexuella kommentarer, till mycket allvarliga brott, såsom våldtäkt. I NTU är generellt en större andel av de brott som uppges av lindrigare karaktär. Det medför att resultaten i första hand speglar omständigheterna kring dessa lindrigare händelser, och att de kan skilja sig från omständigheterna vid grövre sexualbrott.

Gärningspersonens kön vid sexualbrott

Gärningspersonen uppges ha varit en man i 99 procent av de sexualbrott som kvinnor utsattes för under 2024, och en kvinna i 1 procent, se tabell 3 i tabellbilagan. Samtliga år (2018–2024) har en överväldigande majoritet av sexualbrotten begåtts av en man.

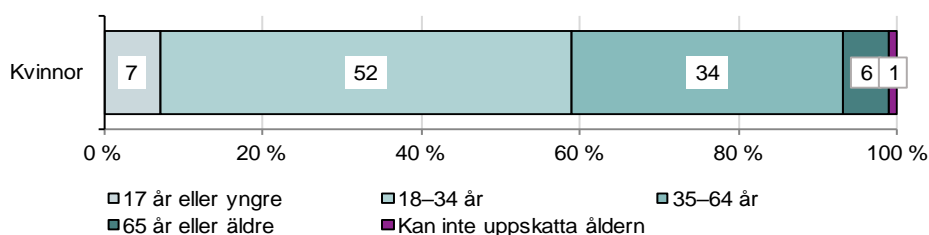
Ålder på gärningspersonen vid sexualbrott

Över hälften (52 %) av sexualbrotten som kvinnor utsattes för under 2024 uppges ha begåtts av en gärningsperson i åldern 18–34 år. Näst vanligast var att gärningspersonen var 35–64 år (34 % av händelserna). Att gärningspersonen var 17 år eller yngre var mindre vanligt, det gäller 7 procent av händelserna, och minst vanligt

var det att gärningspersonen var 65 år eller äldre (6 % av händelserna). I 1 procent av händelserna kunde gärningspersonens ålder inte uppskattas.

Fördelningen av gärningspersonens ålder har sett liknande ut även tidigare år (2018–2023). Undantaget är att andelen händelser där gärningspersonen var 17 år eller yngre var betydligt större 2021 än övriga år, se tabell 7 i tabellbilagan.

Figur 11. Gärningspersonens ålder vid sexualbrott 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, redovisning utifrån utsatta kvinnor.

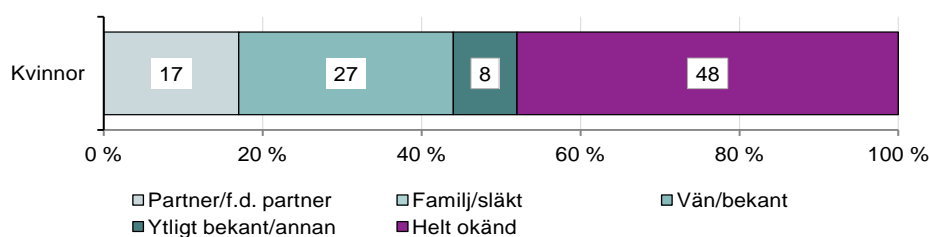

Relation till gärningspersonen vid sexualbrott

Nästan hälften (48 %) av sexualbrotten som kvinnor utsattes för 2024 begicks av en, för den utsatta, helt okänd person. Andelen händelser där gärningspersonen var en vän eller bekant uppgår till 27 procent, och en partner eller före detta partner uppgår till 17 procent. Vidare var gärningspersonen en ytlig bekant eller annan i 8 procent av fallen, och andelen händelser som uppges ha begåtts av en familjemedlem eller släkting är avrundad till 0 procent.

Liknande mönster har även syns tidigare år (2018–2023). Dock var det 2021 en betydligt större andel av händelserna som begicks av en vän eller bekant, se tabell 11 i tabellbilagan.

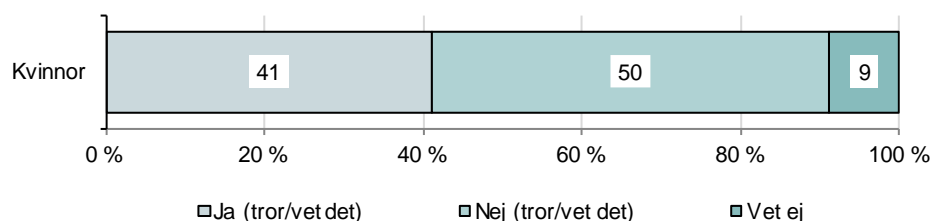
Figur 12. Relation till gärningspersonen vid sexualbrott 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, redovisning utifrån utsatta kvinnor.

Alkohol- eller drogpåverkan vid sexualbrott

Gärningspersonen uppges inte ha varit påverkad av alkohol eller någon drog i 50 procent av sexualbrottshändelserna 2024, och påverkad i 41 procent. I 9 procent av händelserna kunde inte den utsatta uppge om gärningspersonen var påverkad eller inte. Sett till hela tidsperioden (2018–2024) framkommer inget tydligt mönster, se tabell 15 i tabellbilagan.

Figur 13. Om gärningspersonen var påverkad av alkohol eller någon drog vid sexualbrott 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, redovisning utifrån utsatta kvinnor.

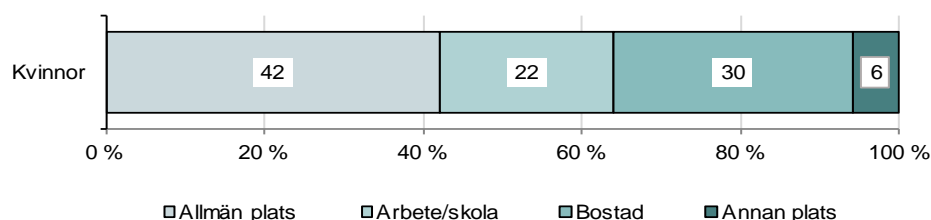

Typ av brottsplats vid sexualbrott

Den vanligaste brottsplatsen¹⁰ när kvinnor utsattes för sexualbrott 2024 var en allmän plats, vilket gäller 42 procent av händelserna. Näst vanligast var det att det skedde i en bostad (30 % av händelserna). Andelen händelser som skedde på arbetet eller i skolan var 22 procent, och minst vanligt var det att det skett på en annan plats (6 %).

Studerars resultat för flera år (2019–2024)¹¹ framkommer det att en allmän plats och i en bostad är de mest förekommande brottsplatserna vid sexualbrott mot kvinnor. Se tabell 19 i tabellbilagan.

Figur 14. Typ av brottsplats vid sexualbrott 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, redovisning utifrån utsatta kvinnor.

Anmälningbenägenheten vid sexualbrott

Majoriteten av sexualbrotten mot kvinnor 2024 uppges inte ha polisanmälts. Det var 6 procent av händelserna som anmälades till polisen, se tabell 23 i tabellbilagan. Att anmälningbenägenheten är särskilt låg vid sexualbrott har synts under hela tidsperioden (2018–2024).

Avslutande kommentarer om sexualbrott

Sammantaget visar resultaten att den absoluta majoriteten av sexualbrott mot kvinnor 2024 begicks av en manlig gärningsperson, och att gärningspersonen i ungefär hälften

¹⁰ Frågan om typ av brottsplats ställs bara vid de händelser där gärningspersonen uppges ha varit fysiskt närvarande. Gärningspersonen uppges ha varit fysiskt närvarande vid 86 procent av sexualbrotten som kvinnor utsattes för 2024.

¹¹ Frågan om vilken typ av plats som brottshändelsen inträffade på gjordes om inför uppföljningsintervjuerna för NTU 2020 (avser utsatthet under 2019). Därmed redovisas enbart resultat för utsatthet under 2019–2024.

av fallen var 18–34 år. Gärningspersonen var också i nästan hälften av fallen en okänd person, och brottsplatsen var oftast en allmän plats. Det var något vanligare att gärningspersonen inte var påverkad av alkohol eller någon drog än att gärningspersonen var det.

Rån

Resultat över omständigheter kring personrån redovisas enbart för män, eftersom antalet händelser bland kvinnor är för litet för att redovisas.

Gärningspersonens kön vid rån

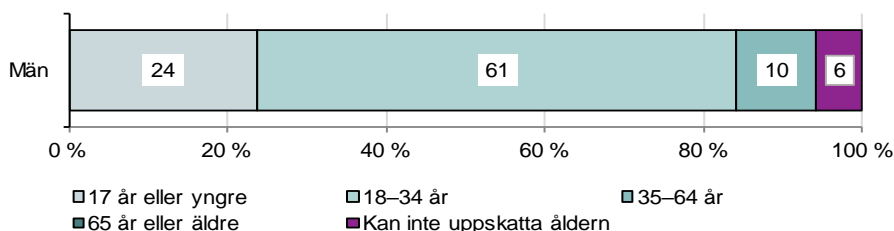
Gärningspersonen uppges ha varit en man i 100 procent av rånen som män utsattes för 2024. Andelen händelser där gärningspersonen var en kvinna är avrundad till 0 procent. Se tabell 4 i tabellbilagan. Även åren 2018–2022 samt 2024¹² var gärningspersonen en man i majoriteten av fallen.

Gärningspersonens ålder vid rån

Över hälften (61 %) av rånen som män utsattes för 2024 uppges ha begåtts av en gärningsperson som var 18–64 år. Därefter var det 24 procent av händelserna där gärningspersonen var 17 år eller yngre. Det var mer ovanligt att gärningspersonen var 35–64 år (10 %), och minst vanligt var det att personen var 65 år eller äldre; inga rån uppges ha begåtts av någon i den åldersgruppen. Vid 6 procent av händelserna kunde gärningspersonens ålder inte uppskattas.

Liknande mönster framkommer över tid (2018–2022, samt 2024),¹³ med undantag för 2022 då andelen händelser där gärningspersonen var 17 år eller yngre var betydligt större jämfört med övriga år. Se tabell 8 i tabellbilagan.

Figur 15. Gärningspersonens ålder vid rån 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, redovisning utifrån utsatta män.

Relation till gärningspersonen vid rån

Vid en majoritet av rånen 2024 uppges gärningspersonen ha varit helt okänd för de män som utsattes (95 % av händelserna). Det var betydligt mindre vanligt att

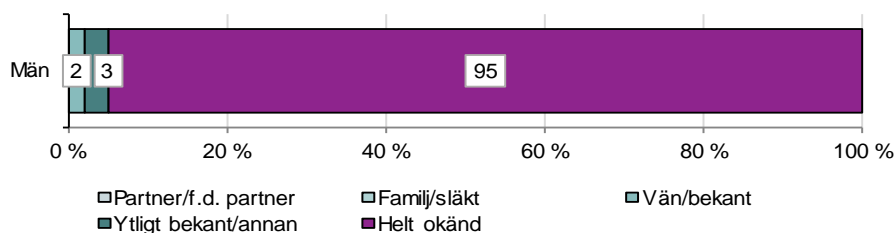
¹² Observera att antalet händelser bland män var för litet för att redovisa 2023.

¹³ Observera att antalet händelser bland män var för litet för att redovisa 2023.

gärningspersonen var en yttlig bekant eller annan (3 %), respektive vän eller bekant (2 %). Inga rån uppges ha begåtts av en familjemedlem eller släkting, eller av en partner eller före detta partner.

Åren 2018–2022 samt 2024¹⁴ har det varit vanligast att gärningspersonen var helt okänd för den utsatta, se tabell 12 i tabellbilagan. Dock sticker 2022 ut, då andelen händelser som begåtts av en yttlig bekant eller annan var betydligt större än övriga år.

Figur 16. Relation till gärningspersonen vid rån 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, redovisning utifrån utsatta män.

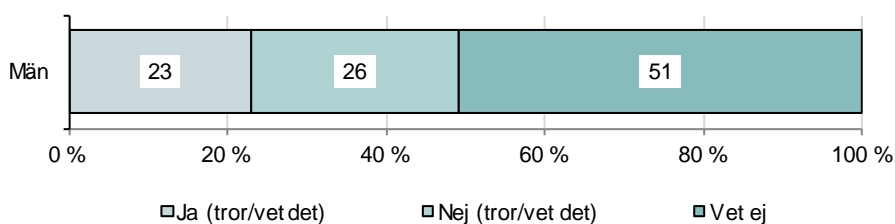

Alkohol- eller drogpåverkan vid rån

Av de rån som män utsattes för 2024 uppges gärningspersonen vara påverkad av alkohol eller någon drog vid 23 procent av händelserna och inte påverkad vid 26 procent. Andelen händelser där den brottsutsatta inte vet om gärningspersonen var påverkad eller inte var 51 procent.

Det framkommer inget tydligt mönster när fördelningen studeras för flera år 2018–2022 samt 2024¹⁵, Se tabell 16 i tabellbilagan.

Figur 17. Om gärningspersonen var påverkad av alkohol eller någon drog vid rån 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, redovisning utifrån utsatta män.

Typ av brottsplats vid rån

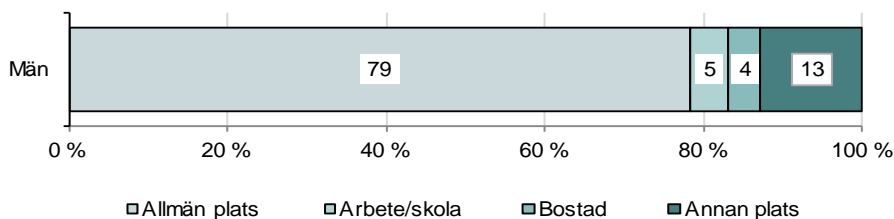
Majoriteten av rånen 2024 uppges ha skett på en allmän plats (79 %). Därutöver skedde 5 procent av händelserna på arbetet eller i skolan, 4 procent skedde i en bostad

¹⁴ Observera att antalet händelser bland män var för litet för att redovisa 2023.

¹⁵ Observera att antalet händelser bland män var för litet för att redovisa 2023.

och 13 procent på en annan plats. Samtliga år (2018–2022 samt 2024)¹⁶ har den vanligaste brottsplatsen vid rån varit en allmän plats, se tabell 20 i tabellbilagan.

Figur 18. Typ av brottsplats vid rån 2024, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Andel händelser av totalt antal händelser, redovisning utifrån utsatta män.

Anmälningsbenägenheten vid rån

Det var 42 procent av rånen som män utsattes för 2024 uppges ha anmälts till polisen, se tabell 24 i tabellbilagan. Sett över perioden (2018–2022 samt 2024)¹⁷ har andelen rån som polisanmälts varierat.

Avslutande kommentarer om rån

Sammantaget visar resultaten att de allra vanligaste omständigheterna vid rån som män utsattes för 2024 var att: gärningspersonen var en man, 18–34 år och helt okänd för den utsatta, samt att brottsplatsen var en allmän plats.

¹⁶ Frågan om vilken typ av plats som brottshändelsen inträffade på gjordes om inför uppföljningsintervjuerna för NTU 2020 (avser utsatthet under 2019). Därmed redovisas enbart resultat för utsatthet under 2019–2024. Observera dock att antalet händelser bland män var för litet för att redovisa 2023.

¹⁷ Observera att antalet händelser bland män var för litet för att redovisa 2023.

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå (2020). Nationella trygghetsundersökningen – uppföljningsintervjuer 2019: En teknisk beskrivning och kvalitetsbedömning. NTU Kortanalys 2/2020. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2021). Nationella trygghetsundersökningen – uppföljningsintervjuer 2020: En redovisning av omständigheter kring rapporterade brottshändelser. NTU Kortanalys 3/2021. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2023). Nationella trygghetsundersökningen – uppföljningsintervjuer 2022: En redovisning av omständigheter kring rapporterade brottshändelser. NTU Kortanalys 1/2023. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2024). Nationella trygghetsundersökningen – uppföljningsintervjuer 2023: En redovisning av omständigheter kring rapporterade brottshändelser. NTU Kortanalys 1/2024. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2025a). Nationella trygghetsundersökningen – uppföljningsintervjuer 2024: En redovisning av omständigheter kring rapporterade brottshändelser. NTU Kortanalys 2/2025. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2025b). Nationella trygghetsundersökningen 2025. Om utsatthet, otrygghet och förtroende. Rapport 2025:15. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Edling, C. och Hedström, P. (2003). Kvantitativa metoder. Grundläggande analysmetoder för samhälls- och beteendevetare. Lund: Studentlitteratur AB.

Lindén-Boström, M. och Persson, C. (2010). Bortfall i folkhälsoenkäter – Spelar det någon roll? Uppföljning av Liv & hälsa 2004 i Örebro län. Laboremus nummer 7. Örebro: Örebro läns landsting, Samhällsmedicinska enheten.

Statistiska centralbyrån, SCB (2016). Frågor och svar om frågekonstruktion i enkät- och intervjuundersökningar. Örebro: Statistiska centralbyrån, SCB.

Bilagor

Resultattabeller finns i en separat tabellbilaga, Tabellbilaga NTU uppföljningsintervjuer 2019–2025, som går att ladda ner från Brås webbplats www.bra.se.

Bilaga 1 Metod

Den här kortanalysen baseras på uppföljningsintervjuerna till Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2025. Uppföljningsintervjuerna vänder sig till de personer som i enkätundersökningen för NTU¹⁸ uppgett att de utsatts för brott under föregående kalenderår (2024). Syftet med uppföljningsintervjuerna är att få fördjupad kunskap om omständigheterna kring olika typer av brott.¹⁹

Det är inte alla brottsutsatta som ingår, utan uppföljningsintervjuer har gjorts utifrån ett urval av brottstyper, och under förutsättningen att den brottsutsatta uppgav sitt telefonnummer vid besvarandet av enkäten för att kunna bli kontaktad för en telefonintervju. Brotstyperna rån, sexualbrott, misshandel och hot har följts upp varje år sedan NTU 2019, och därtill har ytterligare brottstyper inkluderats, men vilka dessa är har varierat mellan åren.²⁰

I den här bilagan följer en kort och övergripande redogörelse för den metod som användes för uppföljningsintervjuerna i NTU. En mer ingående beskrivning av metoden finns i tidigare publicerade kortanalyser (Brå 2020, Brå 2021).

Formuleringen av frågorna i enkätundersökningen

I enkätundersökningen för NTU har frågorna om utsatthet för brott till stor del formulerats enligt den juridiska definitionen av ett visst brott. Det har gjorts utifrån ambitionen att NTU ska kunna ta fram kunskap om de brott som begås men som aldrig kommer till polisens kännedom, ett så kallat mörkertal. Utmaningen med den ambitionen är att enkätsvaren enbart bygger på respondenternas uppfattning av vad som skett. Det är därför möjligt att händelser som fångas upp i undersökningen inte

¹⁸ I enkätundersökningen ombeds ett stratifierat obundet slumpmässigt urval (STOSU), bland samtliga folkbokförda i Sverige mellan 16 och 84 år, att svara på en webb- eller postenkät om utsatthet för brott, otrygghet och oro för brott, förtroende för rättsväsendet och eventuella kontakter med rättsväsendet. I slutet av enkäten får respondenterna ange sitt telefonnummer om de kan tänka sig att delta i en eventuell uppföljningsintervju. För att läsa mer om metoden för enkätundersökningen samt resultaten från den, se bland annat Brå 2025b, och kvalitetsdeklarationen för NTU 2025 som finns på www.bra.se.

¹⁹ Definition av brottstyperna i enkätundersökningen finns i bilaga 2.

²⁰ Läs mer om val av brottstyper i tidigare publicerad kortanalys (Brå 2021). Från och med NTU 2023 har försäljningsbedrägeri och kort- och kreditbedrägeri ingått årligen.

skulle vara att betrakta som brott i juridisk mening. Likaså finns det risk för att undersökningen inte fångar upp händelser som utgör brott i juridisk mening, eftersom det finns många faktorer som påverkar ifall en händelse uppges i undersökningen eller inte. Följaktligen är de begrepp som används i den här kortanalysen inte nödvändigtvis synonyma med hur ett visst brott ses ur ett juridiskt perspektiv.

Datainsamling

Datainsamlingen för uppföljningsintervjuerna 2025 genomfördes av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Brå, och pågick mellan februari och maj 2025. För att det inte skulle gå för lång tid mellan besvarandet av enkäten och uppföljningsintervjuerna genomfördes telefonintervjuerna parallellt med enkätinsamlingen i fyra faser.²¹ Intervjuerna genomfördes av 10 intervjuare från SCB på svenska eller engelska.

Urval och population

I den här kortanalysen beskrivs resultaten utifrån den så kallade brottsbaserade populationen. Brottsbaserade populationen utgörs av samtliga brottsbaserade händelser, misshandel, hot, sexualbrott och rån, som personer folkbokförda i Sverige i åldern 16–84 år utsattes för under referensåret.²²

Enkätundersökningen för NTU används för att identifiera brottsutsatta personer och därigenom skapa en urvalsram till uppföljningsintervjuerna, se tabell B1.1.²³ Enkäten för NTU 2025 gick ut till cirka 204 000 personer,²⁴ och det var 65 338 personer som svarade på undersökningen. Av de personer som svarade var det sammanlagt 10 592 personer som i enkätundersökningen uppgav att de varit utsatta för minst en av de aktuella brottstyperna, och av dessa var det 5 951 personer som lämnade sitt telefonnummer. Bland dessa drogs ett stratifierat obundet slumpmässigt urval (STOSU) om 2 500 personer, som SCB sedan försökte kontakta för en telefonintervju. Det var 2 017 personer som svarade på telefonintervjun, vilket ger ett viktat externt bortfall på 16,5 procent.²⁵

²¹ Datainsamlingen för enkätundersökningen 2025 pågick januari–april 2025.

²² Referensåret för självrapporterad utsatthet är föregående kalenderår, vilket innebär att NTU 2025 avser utsatthet under 2024.

²³ Dock fångar enkätundersökningen troligtvis inte upp de mest marginaliserade grupperna i befolkningen, såsom hemlösa och människor med svår missbruksproblematik. Detsamma gäller även grovt kriminella. Det beror dels på att svarsfrekvensen i dessa grupper kan antas vara särskilt låg vid den här typen av undersökningar, dels på att undersökningen inte överhuvudtaget når personer som saknar adress i registret över totalbefolkningen, eller personer som vistas på institution.

²⁴ Utöver dessa utgjorde 855 personer övertäckning. Det vill säga personer som avlidit eller flyttat utomlands.

²⁵ Det oviktade externa bortfallet var 19,3 procent.

Tabell B1.1. Urval och bortfall i NTU 2025.

	NTU 2025
Enkätundersökningen NTU	
Antal svarande på webb- och postenkäten	65 338 personer
Antal utsatta enligt enkäten ^a	10 592 personer
- varav antal utsatta som lämnat telefonnummer	5 951 personer
Uppföljningsintervjuerna NTU	
Urvalsstorlek	2 500 personer
- övertäckning	0 personer
Antal svarande	2 017 personer
- varav utsatta enligt uppföljningsintervjuerna ^b	1 824 personer
Svarsfrekvens, viktad ^c respektive oviktad andel	83,5 % respektive 80,7 %
Bortfall, viktat	16,5 %
Bortfall, oviktat	19,3 %
Varav	
- förhindrad medverkan	11 personer
- ej anträffad	396 personer
- avböjd medverkan	76 personer

^a Personer som uppgett att de utsatts för minst en av de brottstyper som följdes upp det aktuella året.

^b Personer som verifierats som utsatta under telefonintervjun. Mer information ges i avsnittet Ogiltiga brotts handlingar.

^c Designviktad svarsfrekvens tar hänsyn till att olika personer haft olika stor sannolikhet att komma med i urvalet.

Om bortfallet

De som inte svarade var främst personer som SCB inte lyckades få tag på, men också personer som avböjde eller inte kunde delta, trots att de hade angett ett telefonnummer i enkätundersökningen.²⁶

Eftersom urvalet sker i flera steg skapas bortfall för varje steg. Det gäller personer som inte svarade på enkätundersökningen, personer som svarade på enkätundersökningen men som inte lämnade ett telefonnummer, och slutligen de som lämnade telefonnummer och kom med i urvalet men som därefter inte deltog. De olika bortfallen bedöms kunna leda till skevheter i skattningarna, vilket hanteras med ett viktningsförfarande som bedöms kompensera för bortfallet på ett relativt effektivt sätt.²⁷ Se vidare avsnittet Vikter.

²⁶ Utöver externt bortfall finns även internt bortfall. Intervjuformuläret innehåller inbyggda logiska kontroller som motverkar förekomsten av internt bortfall till följd av att exempelvis en fråga hoppats över. Däremot finns svarsalternativen "vet ej" och "vill ej svara" som i de flesta fall räknas till det interna bortfallet. För mer information, se bilaga 4.

²⁷ Kvalitetsbedömningen gjordes i samband med uppföljningsintervjuerna 2019. Resultaten visade att fördelningen av brottsutsatta utifrån kön och ålder, och nivåerna av utsatthet för olika brottstyper, såg relativt likartad ut vid en jämförelse mellan enkätundersökningen och uppföljningsintervjuerna när vikter användes (som bland annat kompensera för bortfallet). Svaren i uppföljningsintervjuerna följer samma mönster som svaren i uppföljningsintervjuerna gjorde innan metodbytet 2017, när man använde sig av ett mer direkt urval med mindre bortfall, vilket också talar för att viktningsförfarandet fungerar väl (Brå 2020).

Urvalsdesign

För att få en god kontroll över hur många brottshändelser per brottstyp som följs upp, och därmed ett tillräckligt stort underlag för varje brottstyp, är urvalsdesignen baserad på de brottshändelser som angivits i enkäterna, och inte på de brottsutsatta personerna. Brottshändelserna delas in i olika utsatthetskategorier, vilket urvalet sedan dras från. Utsatthetskategorierna definieras av en prioriteringsordning²⁸ av brottstyper, hur många brottshändelser per brottstyp som en viss person har blivit utsatt för, och att det är högst tre brottshändelser per person som följs upp. Vilka tre händelser bestäms av prioriteringsordningen, som utgår från en avvägning av brottstypernas allvarlighetsgrad och hur stor andel av befolkningen som är utsatta för den specifika brottstypen. Vidare gäller att om personen utsatts för fler än en händelse inom samma brottstyp, prioriteras den senast inträffade händelsen.

Ogiltiga brottshändelser

I urvalet till uppföljningsintervjuerna förekom brottshändelser som rapporterats i enkätundersökningen men som vid intervjuerna klassificerades som ogiltiga, se tabell B1.2. De händelserna följdes därmed inte upp vidare. Att händelser bedömdes som ogiltiga kunde exempelvis bero på att händelsen inträffat utanför det aktuella kalenderåret, att respondenten missuppfattat frågan eller kryssat i fel svarsalternativ. Det kunde även vara en händelse som ingick i en annan brottshändelse som redan följts upp. Om samtliga händelser som en person ska följas upp för har klassificerats som ogiltiga, anses personen inte vara verifierat utsatt. Det förekom också att händelser inte följdes upp alls, av olika skäl, exempelvis till följd av att intervjun avbröts. Om dessa händelser rörde sig om faktisk utsatthet eller inte är alltså inte känt. Resultaten från uppföljningsintervjuerna inkluderar bara brottshändelser som klassificerats som giltiga.

Tabell B1.2. Antal brottshändelser, särredovisat på om de klassificerats som giltiga eller inte, enligt uppföljningsintervjuerna för NTU 2025. Uppdelat på brottstyper.^{a,b}

	Giltiga	Ej inträffade	Ingår i annan brottshändelse	Ej uppföljda	Totalt
Misshandel	542	183	63	12	800
Hot	585	152	144	12	893
Sexualbrott	596	146	21	17	780
Rån	173	73	5	3	254

^a Motsvarande uppgifter för uppföljningsintervjuerna för NTU 2019–2022 finns publicerade i Brå 2023, samt för NTU 2023 i Brå 2024 och NTU 2024 i Brå 2025a.

^b Enbart de brottstyper som redovisas i kortanalysen är inkluderade i tabellen.

Vikter

Vid framtagandet av samtliga resultat används ett viktningsförfarande, som tar hänsyn till urvalsdesignen och det externa bortfallet för såväl enkätundersökningen som

²⁸ Prioriteringsordningen för de fyra brottstyper som följs upp årligen och som inkluderas i den här rapporten är (1) rån, (2) sexualbrott, (3) misshandel och (4) hot.

uppföljningsintervjuerna.²⁹ Syftet är att kunna redovisa resultat för samtliga brottsändelser, av de brottstyper som undersöks i den här kortanalysen, i befolkningen (16–84 år). Om vikterna inte används kan resultaten bli missvisande. Vid tolkning av resultaten är det viktigt att även ta hänsyn till andra begränsningar med undersökningen, som exempelvis mätfel.

Begränsningar och tolkning av resultaten

Det är viktigt att betona att det finns begränsningar med uppföljningsintervjuerna som påverkar tillförlitligheten, det vill säga i vilken utsträckning resultaten kan ge en korrekt bild av verkligheten. I urvalsundersökningar finns alltid ett antal osäkerhetskällor. Här redogörs för några av de osäkerhetskällor och begränsningar som är förenade med undersökningen, samt viktiga aspekter att beakta vid tolkningen av resultaten. Det går att läsa mer i tidigare publicerade kortanalyser från uppföljningen (Brå 2020, Brå 2021).³⁰

Urvalsfel

Eftersom det endast är ett urval av populationen som studeras, i stället för hela populationen av brottsutsatta och brottsändelser, finns det en risk för att det skattade värdet som urvalet genererar skiljer sig från det värdet som en totalundersökning skulle ha resulterat i – så kallat urvalsfel. Vid framtagandet av resultaten användes vikter för att reducera graden av urvalsfel. Trots det finns det osäkerhet i skattningarna av exakta nivåer.

Konfidensintervall

För att ge en indikation på graden av osäkerhet redovisas resultaten ihop med ett 95-procentigt konfidensintervall³¹ i tabellbilagan. Något som bör noteras är att konfidensintervall inte tar hänsyn till alla källor till osäkerhet som uppkommer vid urvalsundersökningar (exempelvis mätfel), utan skattar den urvalsosäkerhet som uppstår när ett slumpmässigt urval dras. Generellt kan det sägas att ju fler som besvarat frågan, desto smalare är konfidensintervallet – och ju smalare konfidensintervallet är, desto mindre är osäkerheten i skattningarna. Antalet observationer som resultaten i den här kortanalysen baseras på är många gånger relativt få, vilket bidrar till större osäkerhet och bredare konfidensintervall.

Bortfall

Uppföljningsintervjuerna, precis som alla urvalsundersökningar, dras med ett visst bortfall. I det här fallet gäller det både personer som lämnade ett telefonnummer men som sedan inte deltog i undersökningen och personer som inte lämnade ett

²⁹ Vikterna har tagits fram av SCB.

³⁰ För att läsa mer om de begränsningar som påverkar tillförlitligheten i enkätundersökningen, se kvalitetsdeklarationen för NTU 2025 som finns på www.bra.se.

³¹ Konfidensintervallet är ett mått på osäkerheten i skattningen och består av det skattade värdet, standardavvikelsen för det skattade värdet, och slutligen av en konfidensgrad (Edling och Hedström 2003), som i den här kortanalysen är 95 procent.

telefonnummer. Bortfallet kan till viss del kompenseras för genom användandet av vikter. Dock finns det fortfarande risk för skevhet i skattningarna om det finns systematiska skillnader mellan personer som inte deltar i undersökningen (bortfallet), och personer som deltar, med avseende på det som studeras (Lindén-Boström och Persson 2010).

Mätfel

En annan viktig osäkerhetskälla är mätfel, som kan definieras som skillnaden mellan det uppmätta värdet och det sanna värdet. Mätfel orsakas huvudsakligen av frågeformulärets utformning, omständigheterna vid svarstillfället eller av respondenterna. Det kan exempelvis vara att olika respondenter tolkat en och samma fråga på olika sätt, eller att respondenten medvetet eller omedvetet svarar fel på frågorna. Vid telefonintervjuer finns det också en risk att särskilda egenskaper hos intervjuaren påverkar respondentens svar – den så kallade intervjuareffekten. Det kan också hända att den tillfrågade tar till ”socialt önskvärda” svar och ger ett svar som han eller hon tror att intervjuaren vill höra, eller ett svar som utifrån situationen upplevs som mer korrekt.

Mätfel kan leda till både över- och underrapportering, och omfattningen av mätfelen kan se olika ut beroende på vilken fråga som avses. Exempelvis är underrapportering sannolikt vanligare för brott som anses särskilt integritetskränkande, eller där gärningspersonen är en närstående, än för brott utan sådana omständigheter. Det är något man behöver ta hänsyn till vid tolkningen av sådana resultat. I dessa fall kan mätfelen dessutom ses som systematiska, det vill säga att mätfelen är direkt kopplat till det som är avsett att mätas. Systematiska mätfel är generellt ett större problem än slumpmässiga (som är oförutsägbara), eftersom systematiska mätfel innebär en upprepad över- eller underskattning om mätfelen inte identifieras och korrigeras (SCB 2016).

Hantera mätfel

Mätfel kan till viss del minskas genom olika typer av bearbetningar av intervjuformuläret, och under själva intervjun. Exempelvis har frågorna granskats av mättekniker vid SCB, och inför 2019 års undersökning genomfördes kognitiva intervjuer av mättekniker vid SCB. Vidare har Brå och SCB en årlig intervjuarutbildning för intervjuarna.

Tolkning av resultaten

Med hänsyn till de begränsningar och osäkerhetskällor som behandlats i det här avsnittet bör resultaten inte tolkas i form av exakta nivåer, utan i stället som en indikation på hur olika omständigheter kring brottsändelser för olika brottstyper ser ut.

Resultaten som presenteras i kortanalysen bedöms vara jämförbara med resultaten från uppföljningsintervjuerna till NTU 2019–2024. Dock bör jämförelser mellan åren

tolkas med viss försiktighet, eftersom resultaten baseras på ett relativt litet underlag och risken för att slumpmässiga variationer har en inverkan på resultaten därmed är större. Exempelvis var andelen hot mot kvinnor där gärningspersonen var en familjemedlem eller släkting 4 procent 2022, medan andelen 2023 var 25 procent. En så stor skillnad mellan två enstaka mättillfällen, tillsammans med att nivån har legat relativt stabilt resterande år, indikerar att förändringen 2023 troligen är av slumpmässig karaktär.

En del ändringar i frågeformuläret har gjorts under perioden, men bedöms inte påverka jämförbarheten i stort, medan andra ändringar som gjort bedöms ha en påverkan och tidserierna för de frågorna har därmed brutits.

Bilaga 2 Definition av brottstyper

Här följer en beskrivning av hur frågan ställs i enkätundersökningen för de brottstyper som är inkluderade i den här kortanalysen.

Misshandel – självrapporterad utsatthet för misshandel definieras som svaret ”Ja” på följande fråga:

Har någon med avsikt slagit, sparkat eller på annat sätt utsatt dig för fysiskt våld, så att du skadades eller så att det gjorde ont, under förra året?

Hot – självrapporterad utsatthet för hot definieras som svaret ”Ja” på följande fråga:

Hotade någon dig, på ett sådant sätt att du blev rädd, under förra året?

Sexualbrott – självrapporterad utsatthet för sexualbrott definieras som svaret ”Ja” på följande fråga:

Ofredade, tvingade eller angrep någon dig sexuellt under förra året? Det kan till exempel handla om kränkande sexuella kommentarer i tal eller skrift eller att någon tafsat på dig, tvingat dig till en sexuell handling eller våldtagit dig. Det kan ha hänt hemma, i skolan, på arbetsplatsen, på internet eller på en annan plats.

Rån – självrapporterad utsatthet för rån definieras som svaret ”Ja” på följande fråga:

Rånade eller försökte någon råna dig genom att använda hot eller våld under förra året?

Bilaga 3 Frågor i uppföljningsintervjuerna för NTU

Här redogörs för de frågor i uppföljningsintervjuerna som resultaten i den här kortanalysen är baserade på. För det fullständiga frågeformuläret, se Brå 2020. Observera att vissa förändringar har gjorts i frågeformuläret sedan 2019; förändringar av större och betydande karaktär innebär att tidserien bryts.

Gärningspersonens kön

Var det en man eller kvinna?

- MAN
- KVINNA
- VET EJ
- VILL EJ SVARA

Gärningspersonens ålder

Har du någon uppfattning om hur gammal <<Han/Hon>> var?

- JA
- NEJ
- VET EJ
- VILL EJ SVARA

De som svarat "Ja" får följande följdfråga:

Hur gammal då?

- ANGE EXAKT ÅLDER I ANTAL: _____
- VET EJ/KAN INTE ANGE EXAKT ÅLDER
- VILL EJ SVARA

Skulle du kunna säga ungefär hur gammal <<Han/Hon>> var?

- 17 ÅR ELLER YNGRE
- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55-64
- 65-74
- 75-84
- 85 ÅR ELLER ÄLDRE
- 18 - 34
- 35 - 64
- 65 ÅR ELLER ÄLDRE
- NEJ
- VET EJ
- VILL EJ SVARA

Relation till gärningsperson

Var <<Han/Hon>> närstående till dig, bekant eller helt okänd vid tillfället för händelsen?

- NÄRSTÅENDE
- BEKANT
- HELT OKÄND
- VET EJ
- VILL EJ SVARA

De som svarat "Närstående" eller "Bekant" får följande följdfråga:

Vilken relation hade du till <<Honom/Henne>> vid tillfället för händelsen?

- DIN PARTNER
- DIN FÖRE DETTA PARTNER
- DIN FÖRÄLDER/STYVFORÄLDER/VÅRDNADSHAVARE
- DITT BARN/ DIN PARTNERS BARN
- ANNAN FAMILJEMEDLEM ELLER SLÄKTING
- NÄRA KAMRAT/VÄN
- DIN ARBETSKAMRAT, SKOLKAMRAT, GRANNE, VÄNS VÄN ELLER DYLIKT (KAN SÄGAS VARA I EN JÄMBÖRDIG RELATION)
- DIN LÄRARE, LÄKARE, VÅRDGIVARE, TRÄNARE ELLER DYLIKT (DÄR UP VANLIGTVIS ÄR I BEROENDESTÄLLNING)
- DIN ELEV, PATIENT, KUND ELLER DYLIKT (DÄR GÄRNINGSPERSONEN VANLIGTVIS ÄR I BEROENDESTÄLLNING)
- BEKANT ENDAST TILL NAMN OCH/ELLER UTSEENDE
- ANNAN
- VET EJ
- VILL EJ SVARA

Alkohol- eller drogpåverkan

Vet du om <<Han/Hon>> var påverkad av alkohol eller någon drog vid tillfället?

- JA, DET VAR <<HAN/HON>>
- JA, JAG TROR DET
- NEJ, DET TROR JAG INTE
- NEJ, DET VAR <<HAN/HON>> INTE
- VET EJ
- VILL EJ SVARA

Typ av brottsplats

Skedde det i en bostad, på din arbetsplats, på din skola eller någon annan plats? ³²

- I DIN EGEN BOSTAD
- I EN BOSTAD SOM TILLHÖRDE DEN SOM UTSATTE DIG
- NÅGON ANNANS BOSTAD
- PÅ DIN ARBETSPLATS
- PÅ DIN SKOLA (INKL SKOLGÅRDEN)

³² Frågan om typ av brottsplats gjordes om i samband med uppföljningsintervjuerna för NTU 2020, se Brå 2020 för hur frågan var ställd 2019. Vidare gäller för hot och sexualbrott att frågan bara ställs vid de händelser där gärningspersonen uppges ha varit fysiskt närvarande.

- PÅ ELLER I DIREKT ANSLUTNING TILL RESTAURANG, NATTKLUBB ELLER ANNAT UTESTÄLLE
- PÅ ELLER I DIREKT ANSLUTNING TILL ALLMÄNNA KOMMUNIKATIONER (T.EX. PÅ BUSS, TÅG, TUNNELBANA. BUSSHÅLLPLATS, T-BANESTATION)
- PÅ GATA, TORG, PARK, DEN EGNA GÅRDEN ELLER LIKNANDE
- PÅ ANNAN PLATS, T.EX. GYM, FÖRENINGSLOKAL, TVÄTTSTUGAN, SHOPPINGCENTER, ETC
- VET EJ/MINNS EJ
- VILL EJ SVARA

Anmälningsbenägenhet

Har du eller någon annan person haft någon form av kontakt med polisen med anledning av den här händelsen, till exempel via telefon, besök eller internet?

- JA, INTERVJUPERSONEN
- JA, INTERVJUPERSONEN TILLSAMMANS MED ANNAN PERSON
- JA, ANNAN PERSON
- NEJ
- VET EJ
- VILL EJ SVARA

De som svarat "Ja, intervjupersonen", " Ja, intervjupersonen tillsammans med annan person", "Ja, annan person" eller "Vet inte" får följande följdfråga:

Är händelsen polisanmäld?

- JA
- NEJ
- VET EJ/MINNS EJ
- VILL EJ SVARA

Bilaga 4 Internt bortfall

Med internt bortfall (även kallat partiellt bortfall) menas att en person som medverkar i undersökningen inte besvarar alla frågor som ställs.

Intervjuarformuläret innehåller inbyggda logiska kontroller som motverkar förekomsten av internt bortfall till följd av att exempelvis en fråga hoppats över. Däremot finns svarsalternativen ”vet ej” och ”vill ej svara” för samtliga frågor i formuläret. Eftersom en del av frågorna i undersökningen kan uppfattas som känsliga kan det medföra att vissa intervjupersoner inte vill besvara dem.

Likaså efterfrågas i vissa fall detaljerad information, exempelvis om gärningspersonen, som kan vara svårt att lämna. Respondenten kanske inte är bekant med gärningspersonen, eller gärningspersonen kanske inte var fysiskt närvarande, vilket kan vara fallet vid utsatthet för hot och sexualbrott.

I de flesta fallen hanteras svaren ”vet ej” och ”vill ej svara” som internt bortfall, med undantag för svaret ”vet ej” på frågan om gärningspersonen var påverkad vid brottstillfället. Det eftersom det kan vara svårt att veta om gärningspersonen var påverkad eller inte. Andelen händelser där respondenterna uppgett ”vet ej” och ”vill ej svara” redovisas i tabell B4.1 för de resultat som redovisas i den här kortanalysen.

Tabell B4.1. Andel (%) händelser där respondenterna har svarat ”vet ej” och ”vill ej svara” i uppföljningsintervjuerna för NTU 2025.

	Vet ej Vill ej svara	
Misshandel		
Gärningspersonens kön	0,7	0,2
Gärningspersonens ålder	2,0	0,7
Relation till gärningspersonen	0,4	0,2
Påverkad gärningsperson ^a	..	0,2
Typ av plats	0,2	
Polisanmäld	0,9	0,2
Hot		
Gärningspersonens kön	5,1	0,3
Gärningspersonens ålder	4,6	0,5
Relation till gärningspersonen	1,9	0,5
Påverkad gärningsperson ^a	..	0,2
Typ av plats		
Polisanmäld	1,0	0,2
Sexualbrott		
Gärningspersonens kön	0,7	0,5
Gärningspersonens ålder	2,4	0,7
Relation till gärningspersonen	0,2	0,7

	Vet ej Vill ej svara	
Påverkad gärningsperson ^a	..	0,5
Typ av plats	0,2	0,2
Polisanmäld	0,2	0,5
Rån		
Gärningspersonens kön	1,2	
Gärningspersonens ålder	2,9	
Relation till gärningspersonen	0,6	
Påverkad gärningsperson ^a	..	
Typ av plats		
Polisanmäld	0,6	

^a Svarsalternativet "vet ej" hanteras inte som internt bortfall vid frågan om gärningspersonen var påverkad. Med (..) menas att uppgiften inte finns tillgänglig eller inte redovisas. Saknat värde innebär att det är ingen som svarat det.